

דף נט

ק"ב. א. כיצד מברכים על:

- א. ראיית ושמיעת הזוועות (= רעידות אדמה), הרעמים, הרוחות והברקים.
- ב. הרים, גבעות, ימים, נהרות ומדברות. [מהו פרק הזמן הדרוש מראיה לראיה כדי לברך שוב?].
- ג. ראיית הקשת.
- ד. רקיע בטוהרתה; חמה בתקופתה, לבנה בגבורתה וכוכבים במסילותם ומזלות כסדרם.
- ה. גשמים.
- ו. ילדה אשתו זכר.
- ז. מת אביו-מורישו.
- ח. שינוי יין.

א. על הזוועות, הרעמים, רוחות-הזעף וברקים, אומר 'שכחו וגבורתו מלא עולם'. ומבואר בגמרא שיכול גם לברך 'עושה מעשה בראשית' (כלומר, אחת משתייהן. ר"ף ורמב"ם ותוס' וש"פ – לרבא. וע"ע בהשגות הרב"ד ברכות י, יד ושיטמ"ק).

א. המנהג הוא לברך על הברקים 'עושה מעשה בראשית' ועל הרעמים 'שכחו וגבורתו מלא עולם' (ט"ז). ואם ראה ברק ושמע רעם כאחת – מברך 'עושה מעשה בראשית' על שניהם, ואם ברך 'שכחו...'. – יצא. אם ברך על הברק ונתכוין לפטור בברכתו את הרעם הבא אחריו – יצא בדיעבד (עפ"י מג"א; משנ"ב).

יש אומרים שאין לברך לאחר הברק והרעם אלא בתוך כדי דיבור להם (ער"ן פסחים ז ועוד), ויש חולקים. ונקט המשנה-ברורה (רכז, יב ובשעה"צ) שספק ברכות להקל הלכך אין לברך. ודעת הגרשז"א [כדעת הט"ז] לברך אף לאחר כדי דיבור, כגון שראה ברק והמתין מלברך עליו עד שמיעת הרעם, יכול לברך על שניהם ברכה אחת גם אם נשמע הרעם לאחר 'כדי דיבור', שכל זמן שממתין לרעם הריהו כעסוק באותו ענין (עפ"י הליכות שלמה ח"א כג, כד. וצ"ע מהמובא שם בדבר הלכה אות נו).

ב. ברך על הרעם או הברק, אין לברך שוב באותו יום אלא אם נתפורז העבים ונטהרו השמים לגמרי ואח"כ נתקדרו שוב, אבל ביום אחר בכל אופן מברך (פוסקים עפ"י הירושלמי). שיעור 'יום אחד' שאמרו, הכוונה היא ליום וללילה שלאחריו. ואולם אם קם משנת הלילה, אפילו קודם עלות השחר – יברך, שנחשבת קימה זו בעיני האדם כיום חדש (הלי"ש כג, כה).

ג. גם הרואה את אור הברק בלא ראיית הברק עצמו – מברך, וכן מנהג העולם (תשובת הגרשז"א מכת"י, מובאת בהליכות שלמה ח"א כג 'דבר הלכה' אות לט).

ד. אותם ברקים הבאים ללא רעם אלא מחמת חום – אין לברך עליהם (עפ"י משנ"ב).

ה. מי שהיה עוסק בתורה ושמע קול רעם או ברק – מפסיק בלימודו ומברך (דברי חכמים 197, בשם הגר"מ פינשטיין ז"ל).

ו. רוחות שאינן בועף אלא בנחת – אינו מברך 'שכחו וגבורתו מלא עולם' אלא 'עושה מעשה בראשית' (ראשונים עפ"י הירושלמי). ודוקא ברוחות גדולות (מגן אברהם).

- ב. על ההרים והגבעות, הימים והנהרות והמדברות, אומר 'ברוך עושה מעשה בראשית'. לאביי, מברך גם 'שכחו וגבורתו מלא עולם' ולרבה אינו מברך אלא 'עושה מעשה בראשית'.
הלכה כרבה (רמב"ם ברכות י, טו; או"ח רכח).
- רבי יהודה אומר: הרואה את הים הגדול אומר 'ברוך שעשה את הים הגדול' – בזמן שרואה אותו לפרקים, דהיינו שלשים יום.
אין מברכים על נהרות שמהלכם שונה בידי אדם, כגון קטעים מסוימים בפרת ובחדקל, כמבואר בגמרא.
- א. הרים וגבעות שאמרו – אותם המיוחדים שניכרת בהם גבורת הבורא (ר"ד אבודרהם; שו"ע רכח, ג), כגון הרי האלפים. ובארץ ישראל יש לברך על הר חרמון בלבד (אור לציון ח"ב מו, סב).
- ב. נהרות שאמרו – אלו ארבע נהרות המוזכרים במקרא (תוס' לעיל). ופרש המגן-אברהם: לאו דוקא אלו אלא כל הגדולים כמותם. ויש שכתבו לפרש ארבע אלו דוקא.
- ג. הרואה את הים בלילה, אם מתפעל מראייתו – מברך. ואם לאו – אינו מברך (הליכות שלמה ח"א כג, כו).
- ד. הלכה כרבי יהודה, לסיים ברכה על הים הגדול (רמב"ם ברכות י, טו; או"ח רכח).
- 'הים הגדול' – יש מפרשים הים התיכון וי"מ האוקיינוס, וראוי לחוש לדבריהם ולברך 'עושה מעשה בראשית' שבוה יוצא לכולי עלמא (עפ"י משנ"ב ובאה"ל; כף החיים; אור לציון. ובשם הגרשז"א מובא שיכול להוסיף בסיום הברכה 'עושה מעשה בראשית שעשה את הים הגדול', ובוה יצא ידי כל הדעות).
ויש לברך 'עושה מעשה בראשית' על ים כנרת וים המלח (אור לציון שם). והגרשז"א נקט שאין לברך על ים המלח מפני שנוצר לאחר ימי בראשית (הליכות שלמה ח"א כג דבר הלכה מג).
- ה. יש מי שצדד שלדעת רבי יהודה הקובע ברכה מיוחדת לים הגדול, אם ראה ים אחר ושוב ראה את הים הגדול תוך שלשים, מברך על הים הגדול שוב (ע' חדושי רא"מ הורביץ). ויתכן שאף לת"ק, ככל ים נוסף שרואה מברך שוב אפילו בתוך שלשים יום (כן נראה מדברי הגרשז"א – ע' הליכות שלמה ח"א כג, כז).
- ו. הרואה מערת נטיפים – מברך 'עושה מעשה בראשית'. והנהוג לברך ברכות הללו גם בשם ומלכות, אף בזה ינהג כן (אור לציון ח"ב מו, סג).
- ז. שלשים יום שאמרו, הוא הדין לשאר ברכות הראיה (והשמיעה), אינו מברכן אלא כשרואה לפרקים (עפ"י תוס' נד. ורא"ש וש"פ. ויש סוברים שבברכת 'שעשה לי נס' הרשות לברך אף בתוך שלשים. עפ"י ראב"ד, מאירי בשם י"מ. עב"י ופרישה ריח). ונסתפק במגן אברהם האם יום הראיה הקודם והנוכחי, נמנים בשלשים. ופסקו האחרונים שמספק אין לברך אלא לאחר שלשים יום מלבד שני הימים (עפ"י משנ"ב ריח סק"א ושעה"צ שם ג וערה"ש ה). וזהו לפי הכרעתם שקודם שלשים יום יש איסור בדבר, דלא כהראב"ד.
- ונראה שאין לברך אלא לאחר שלשים יום שלא ראה כלל, שאז היא כראיה ראשונה, אבל אם ראה ולא ברך – הפסיד ברכתו ואין לו לברך אלא לאחר שלשים יום נוספים (באור הלכה ריח ד"ה במקום. וכ"מ שם בד"ה כמו שמברך. ובמנחת שלמה (עג ד"ה אך נתעוררתי) נראה שנקט מסברא להפך, שמברך בפעם הבאה שרואה, אפילו תוך שלשים. וצ"ע).
- ומי שהוא קרוב לים וכד', אפילו לא ראהו שלשים יום – אינו מברך (כן הורה הגרשז"א, מובא בהליכות שלמה ח"א כג, כח. וכיו"ב כתב לענין הפוגש את חברו לאחר שלשים יום והם נמצאים באותה עיר. והביא דוגמא ממה שכתבו פוסקים לענין קריעה על ירושלים ומקום המקדש שהדר בסמיכות להם אינו קורע. ויש לפרש שזו כוונת הא"ר (המובא במשנ"ב רכד סק"ג) אודות מי שלא ראה עכו"ם שלשים יום אעפ"י לא יברך כיון שרוב העולם שהוא שוכן ביניהם רואים אותה. פירוש, שאין זו ראייה מיוחדת בחידושה אף לגביו).

ח. ראה ולא בירך וכבר עבר מאותו מקום, נראה שכל זמן שהתפעלותו נמשכת – מברך. וכן הדין לענין ראיית קברות או קריעה על ערי יהודה (הגרשו"א בחדושי כת"י על מו"ק – מובא בהליכות שלמה ח"א כג, כו. ושמו זהו רק לשיטתו שנקט בברקים ורעמים שמברך אפילו לאחר כדי דיבור, אבל להמשנ"ב שלא נקט כן משמע שברכות אלו אינן אלא בשעת ראייה ממש).

ג. הרואה את הקשת אומר 'ברוך זוכר הברית'. בברייתא שנינו, רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא אומר: 'נאמן בבריתו וקיים במאמרו'. אמר רב פפא: הלכך נאמר את שתיהן: ברוך זוכר הברית (ו)נאמן בבריתו וקיים במאמרו.

ר"י אומר: 'נאמן בבריתו וקיים בשבועתו וזוכר הברית', ואינו חותם בברוך (תוס').
[אמר רבי יהושע בן לוי: הרואה את הקשת בענן צריך שיפול על פניו (כמראה הקשת... ואראה ואפיל על פני). ואולם במערבא הקפידו על כך, משום שנראה כמי שעובד לקשת].
א. ראה קשת נוספת, אפילו בתוך שלשים יום לראייה ראשונה – מברך. צריך עיון אם מברכים על ראיית מקצת מן הקשת (עפ"י משנ"ב).
ב. אין להסתכל בקשת, והוא אחד משלושה דברים שהמסתכל בהם עיניו כהות (הגיגה טז). ודוקא כשמסתכל בה ביותר, לא ראייה בעלמא (פוסקים).
ג. יש מי שכתב שמי שהודיעוהו שנראית קשת ברקיע, אינו מחויב לצאת ולברך עליה, ובפרט אם הוא עוסק בלימוד. ואין הטעם משום איסור הסתכלות אלא משום שברכות הראייה אינן מחויבות אלא כשראה הדבר אבל אין חיוב לראות כדי לברך [מלבד ברכת הלבנה שענינה קבלת פני שכינה] (מקור חיים לרבי יאיר בכרך, רכט).
ד. 'ומצאתי בספר אחד, שמו נעלם ממני, שאין להגיד לחבירו שיש קשת, מטעם 'מוציא דיבה' (חיי אדם סג, ד. הביאו המשנה ברורה). והגר"ע יוסף שליט"א פסק להתיר לומר לחבירו כדי שיברך (ילקוט יוסף רכט. ואף המשנ"ב שינה מלשון הח"א וכתב 'שאינן כדאי...') – אבל איסורא ליכא).

ד. אמר רבי יהושע בן לוי: הרואה רקיע בטהרתה, אומר: ברוך עושה מעשה בראשית. אימתי, אמר אביי: כאשר יורד מטר כל הלילה ובבוקר באה רוח צפונית ומגלה את השמים. (ויש אומרים עפ"י הירושלמי, דוקא בימות הגשמים ולאחר שלשה ימים).
והולקים הם על רפרם בר פפא אמר רב חסדא: מיום שחרב בית המקדש לא נראית רקיע בטהרתה שנאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם.

הרואה חמה בתקופתה, לבנה בגבורתה וכוכבים במסילותם ומזלות כסדרן, אומר 'ברוך עושה (מעשה) בראשית'. ואימתי – אמר אביי: כל כ"ח שנים, כאשר חוזר המחזור ונופלת תקופת ניסן בתחילת ליל רביעי בשבוע [בשבתאי], כבשעת תליית המאורות (עפ"י רש"י. יש מפרשים חמה בתקופתה היינו בתקופת תמוז, וגרסו בגמרא גרסה אחרת).

א. כמו כן לבנה ושאר מזלות, כאשר חוזרים למקום שהיו בתחלת הבריאה – מברך, ונודע הדבר לחכמי הכוכבים (עפ"י תלמידי רבנו יונה).
ב. זמן ברכת החמה בשלש שעות ראשונות של היום. יש שכתבו שאין לברכה לאחר עבור שלש שעות, אבל הרבה אחרונים הסכימו שבשעת הדחק אפשר לברך עד חצות היום, בשם ומלכות (עפ"י משנ"ב רכט, ח ועוד).

נוהגים לברכה ברוב עם. 'ומנהגנו שגם הנשים מברכות [בפני עצמן כמובן] וברוב עם' (יגדיל תורה סה. וכן מובא בשם הגר"מ פינשטיין זצ"ל (דברי חכמים 200) שהנשים מחויבות בברכת החמה. עוד שם בשמו, שאין קפידא לקרותה בהשכמה דוקא, בודאי במקום גרם ביטול תורה).
בתשובת חתם סופר (נו) כתב שאם היתה החמה מכוסה בעבים, ורושמה נראית מביניהם – מברכים, אבל בלאו הכי אין לברך (מובא במשנ"ב. ובשם החזו"א מובא (ב'דינים והנהגות' או"ח ז,ה), כשהחמה היתה מכוסה בעננים המתין עד שיצאה, ולא עד שתצא כולה. והיו מברכים אצלו אחר התפילה קודם 'עלינו').

מנהג החתם-סופר: קודם הברכה אמרו 'הללו את ה' מן השמים', ואחר ברכת 'עושה מעשה בראשית' אמרו פיוט 'א-ל אדון' עד 'חיות הקודש'. ואחר כך מזמור 'השמים מספרים' ואח"כ 'עלינו לשבח' וקדיש (מובא במשנ"ב).

הנהגות נוספות (כפי המובא ב'יגדיל תורה' סה): קודם הברכה יישר רגליו ויביט בחמה פעם אחת, וכשמחיל לברך לא יראה בה כלל. הסדר: 'הללו' הללו את... ' (עד 'לא יעבור'), ברכת החמה, ברכת שהחינו, 'למנצח... השמים מספרים', 'שיר למעלות אשא עיני', 'הללו א-ל בקדשו', 'ת"ר הרואה חמה בתקופתה', 'למנצח בנגינות', עלינו, קדיש יתום (בעשרה). יש מוסיפים, ונהרא נהרא ופשיה.

וכתב שם שטוב ללבוש בגד חדש או שיהיה לפניו פרי חדש ויכוין ב'שהחינו' גם עליהם משום ספק בברכת 'שהחינו'.

נכון וטוב מאד להנך קטנים וקטנות בברכה זו, וכן להפריש לצדקה סמוך לאמירת הברכה (שם).

ה. מברכים על ראיית הגשמים. מאימתי מברכים – משיצא חתן לקראת כלה – (שהמים קבוצים על הקרקע וניתזים כלפי מעלה. וי"מ: שהשווקים מקלחים מים, שוק כנגד שוק. ערש"י תענית ו).

מה מברכים? אמר רב יהודה: 'מודים אנחנו לך על כל טפה וטפה שהורדת לנו'. ורבי יוחנן מסיים בה כך: 'אילו פיננו מלא שירה כים... אין אנו מספיקין להודות לך ה' אלקינו... תשתחוה. ברוך אתה ה' רוב ההודאות'. אמר רבא: אמור 'הא-ל ההודאות'. אמר רב פפא: הלכך נאמר לשניהם: 'רוב ההודאות והא-ל ההודאות' (וכך משמע: ברוך אתה במרבית ההודאות, הא-ל של כל ההודאות).

(כן היא גרסתנו וגרסת הרי"ף. ולזה הסכים הרמב"ן. ואילו הרז"ה פרש דברי רב פפא על 'מודים... ואילו פיננו...', ולעולם אינו חותם אלא 'ברוך א-ל ההודאות'. ובמקצת נוסחאות הגרסה: 'ברוך א-ל רוב ההודאות'. ע' במלחמות ה').

לפי תירוץ אחד בגמרא, כאשר ירדו גשמים מרובים מברך 'הטוב והמטיב'. ולפי תירוץ אחר אין מברכים 'הטוב והמטיב' אלא אם יש לו קרקע בשותפות עם אחר (ישראל דוקא. עפ"י משנ"ב). היתה לו קרקע ללא שותף – אומר 'שהחינו'. אין לו קרקע – אומר 'מודים...'.
א. כן הדין לפרוש הרמב"ם, וכ"ה בשו"ע (רכא, ב). ואולם יש מהראשונים סוברים שאין מברכים 'שהחינו' על גשמים לעולם. ובשמיעת בשורה של ירידת גשם ללא שראה – יש אומרים לברך 'הטוב והמטיב' מפני שלשאר אנשים יש קרקעות והרי יש עמו שותפים הרבה באותה טובה (עפרש"י ורא"ש וריטב"א ועוד).

עוד נחלקו, האם ברכת 'מודים...'. נאמרת רק בראיה או גם בשומע שירדו גשמים [ואין לו קרקע] (ע' רשב"א וריטב"א; רמ"א שם). וספק ברכות להקל (משנ"ב).
ב. כתבו הפוסקים (שבאשכנז), אין נוהגים עתה בברכות הגשמים משום שהגשמים תדירים ואינם נעצרים. ואולם בארץ ישראל ובמקומות נוספים נהגו בברכה זו. ואולם אין הדבר ברור באותן

מדינות שהיובוש מצוי בהם, האם מברכים גם כשהגשמים יורדים בזמנם וכתיקנם, או רק לאחר עצירת גשמים – במשנ"ב (רכא,א ובבאור הלכה) צדד בדבר, ולמעשה כתב לברך בלא שם ומלכות.

ו. ילדה אשתו זכר, אומר 'ברוך הטוב והמטיב' [שהרי זו טובה משותפת, לו ולאשתו].

א. אפילו טרם ראיית הנולד – מברכים, וכגון שהיה האב בעיר אחרת.

אם אחד מן ההורים אינו קיים – מברך ההורה 'שהחינו'. מתה האם כשעה אחר הלידה והספיקה לראותו – אין לאב לברך אלא 'שהחינו'. וצריך עיון.

היו לו כמה בנים ותאב לבת, ונולד בן – צריך עיון אם יש לברך 'הטוב והמטיב' (עפ"י משנ"ב ובאה"ל רכג).

ב. על לידת בת מברך 'שהחינו' בראייתה פעם ראשונה (משנ"ב רכג,ב רכה,ה ובשעה"צ שם עפ"י פרי מגדים. וכן כתב באגרות משה או"ח ח"ה. ולפי דעה זו גם האב וגם האם מברכים. ומ"מ על לידת נכדה אין לברך – הגרשו"א). ודעת הגרשו"ז אויערבך וצ"ל שאין לברך (ע' הליכות שלמה ח"א כג,י. וע' מו"מ בהלכה זו בקובצי 'מוריה' שנה כ גליון י"ב, ושנה כא גליון א-ב).

ג. אפילו לא ברכו מיד, יש לברך אחר כך כיון שהטובה נמשכת (משנ"ב רכג סק"ג מהפמ"ג. וצ"ע בהסכמת הגרשו"א לספר אוצר הברית).

ד. אף על פי שיש אומרים שברכת 'שהחינו' על לידת בן וכד' – רשות היא, ומזה נתפשט המנהג שרבים מקלים באלו הברכות (כמו שכתב הרמ"א רכג,א), אך הרבה סוברים שהיא חובה, וגם אם היא רשות אין לזלזל ולהקל בה ונכון לכל אדם לברך 'וכל שכן אנן דלי מצוות, יש לנו לברך להשי"ת ולהודות לו אם אך יש לנו רשות לברך' (אגרות משה או"ח ח"ה מג,ה).

ז. מת אביו והוא יורשו – בתחלה אומר 'ברוך דיין האמת' ולבסוף הוא אומר 'ברוך הטוב והמטיב' (על הממון שירש) – וכשיש יורשים אחרים עמו, שהיא טובה לו ולאחרים.

א. אין לו יורשים עמו; בתחלה מברך 'דיין האמת' ולבסוף 'שהחינו' (רי"ף).

ב. עתה שנהגים הרבה לברך 'דיין האמת' בבית החיים לפני הקבורה [אם כי מצד הדין יש לברך מיד אלא שהנהיגו עתה לברך עם הקריעה ודוחים אותה לשעת הלוייה כי אין הכל בקיאים בהלכותיה. עפ"י הגרשו"א, ומובא שנהג לברך מיד כשמע], 'לדידי פשוט שגם בזה יברך תחלה 'דיין האמת'. ולא מצד ש'דיין אמת' חוב ו'שהחינו' נקרא ברכת רשות כמו שכתבו פוסקים, אלא משום מאן דמברך 'שהחינו' בשעת מיתה בלי 'דיין אמת', אין לך לועג לרש גדול מזה' (שו"ת שבט הלוי ח"ה לה. וע' גם הליכות שלמה ח"א כג,כב).

ג. אולי אין לברך ברכה זו בקול רם ובפרסהיא. ולמעשה לא נהגו לברך ברכה זו אלא יחידי סגולה, אבל רוב העולם של יראי ה' אינם נוהגים לברך על הירושה (תשובת הגרשו"א מכת"י, מובא בהליכות שלמה ח"א כג,כב ובדבר הלכה שם).

ח. שינוי יין – אינו מברך שוב 'בורא פרי הגפן' אבל מברך 'הטוב והמטיב'. ודוקא כשיש עמו בני חבורה ששותים עמו.

והוא הדין כשאשתו ובניו עמו. אבל ביחיד אין מברך כלל (תוס').

לפרשב"ם בפסחים, וכ"מ ברש"י כאן (וכן דעת בה"ג ואור זרוע ח"א קנו ועוד), אין מברכים 'הטוב

והמטיב' אלא כשהאחרון משובח מן הראשון [ולדעה זו אף במסופק אם נשתנה לטובה אם לאו, יש לו לברך. כ"כ התוס' עפ"י הירושלמי. וכן נפסק להלכה, שכשאין ידוע מברכים 'הטוב והמטיב' על השינוי. ע' או"ח קעה]. ויש שנהגו לברך רק על יין המופלג בשבחו מן הראשון (ע' בתרומת הדשן לד - מנהג אושטרייך). ורבנו תם פירש שאפילו אינו משובח ממנו רק שלא ישתנה לגריעותא יותר מדאי, עד שא"א לשתותו כי אם ע"י הדחק - מברך (וכ"כ הרמב"ם ברכות ד, ט ובעל העיטור). וי"א כל שידוע שהשני גרוע מהראשון אין מברכים עליו (עפ"י תוס' ורא"ש כאן ובפסחים קא).

דפים נט - ס

קיג. מתי מברכים 'שהחינו' על בניית בית חדש וקניית כלים חדשים?

הבונה בית חדש והקונה כלים חדשים - מברך 'שהחינו'.

א. בית שנשרף וחזר ובנהו - מברך 'שהחינו' כדין בונה בית חדש. סתרו ובנאו - נחלקו האחרונים, וספק ברכה להקל. ואם חידש בבנייתו תוספת שורה - מברך לכל הדעות (עפ"י משנה ברורה רכג סק"ב. וכ"כ בהליכות שלמה כג, יד: הסותר כחלי ביתו ובונה אחרים ומשנה את דירתו בכך - אינו מברך שהחינו, אבל הגדיל את שטח הדירה - מברך).
 ב. ברכת 'שהחינו' [או 'הטוב והמטיב'] על בית חדש, יש לברך בשעת קביעת המזוזות. ואם קובען טרם שדר בבית ממש [כגון חתן הקובע מזוזות סמוך לנישואיו], יברך בשעה שכבר נהנה מן הדירה כגון שהכניס לשם כלי תשמישו וטועם משהו. ואם לא בירך באותה שעה - יברך כל זמן שהוא שמח בביתו החדש. אם אין הבעלות רשומה על שמו לפי חוקי המדינה - לא יברך (עפ"י הליכות שלמה ח"א כג, יג ובהערות. בוכרזני שהורה לי הגר"י פישר זצ"ל לברך 'הטוב והמטיב' בכניסתי לדירה עם רעיתי שתחי' בליל נישואינו).

נחלקו תנאים האם מברכים 'שהחינו' על קניית כלים חדשים כאשר יש לו כיוצא בהם (כגון שירש); רבי מאיר אומר: אין צריך לברך, ורבי יהודה אומר: צריך. לפי לשון אחת בגמרא, נחלקו בשאלה זו גם אמוראים - רב הונא ורבי יוחנן. ללשון זו הכל מודים שאם קנה וחזר וקנה - אינו מברך, שאין שום חידוש בקניה השניה שהרי כבר קנה כאלו פעם אחת. ולפי לשון אחרת, מודים האמוראים שאם יש לו כיוצא בהם וקנה - מברך, כרבי יהודה. לא נחלקו אלא כשקנה וחזר וקנה; רב הונא אמר אין צריך לברך ורבי יוחנן אמר צריך.

א. הלכה כרבי יוחנן וכלשנא בתרא, שבכל אופן מברך (רי"ף ועוד). והכסף-משנה (ברכות י, ב) כתב בדעת הרמב"ם שהלכה כלשנא קמא.

קנה בגד וברך עליו 'מלביש ערומים' ו'שהחינו', ולאחר זמן מצא בו דבר שהוא מקח טעות וחזר והחליפו בבגד אחר מאותו סוג - חייב לברך שנית, שהרי נתבטל המקח הראשון ויש כאן קנין חדש ושמחה חדשה (שו"ת שבט הלוי ח"ח לה).

ב. יש לברך 'שהחינו' על רכישת בגדים או כלי תשמיש, אם לב האדם שמח בהם, העני בראוי לו והעשיר בראוי לו. כלים שאינם חשובים כגון נעליים וגרביים וכדו' - אין לברך. ואפילו עני השמח בהם - פסקו אחרונים שלא לברך (עפ"י שו"ע רכג, ג ו ומשנ"ב שם).